

Síró újszülöttek és beszélő cumik

■ A Kutatók Éjszakáján, szeptember 27-én, a következő érdekes kérdésekre is választ kaphattak, akik a Debreceni Egyetemre látogattak el:

Hogyan lehet egy banánnal szeget beütni, vagy tüzet gyújtani a víz alatt? Mire képes a XXI. század robottechnikája? Mit tudhat meg egy nyelvész kutató a babáktól?

Az általam választott előadáson Fehér Krisztina nyelvész kutató örömmel kala uzolta el az érdeklődőket interaktív bemutatója segítségével a babák és a nyelv világában. Csak ámultunk-bámultunk az előadóteremben azon, hogy már a csecsemők is „nyelvészkednek”.

Vajon a kis pocaklakók hallják, esetleg értik is, ha a mama beszél hozzájuk vagy csak a születés után sajátítják el a

nyelvet? Krisztina szerint a vélemények igen csak megoszlanak. A jelek szerint a magzatok a külvilág eseményeit nem csak hallják, de tanulhatnak is belőlük. Ha a víz alá merülünk, akkor hasonló élményekben lehet részünk, mint a magzatnak a magzatvízben. A hangsúly, a ritmus és a dallam melyek ekkor meghatározók, azt mondják a szakértők, az újszülöttek felismerik anyanyelvüket és ezt számos kutatás támasztja alá.

Peter D. Eimas pszichológus professzor, a gyermeknyelv-kutatás úttörője azt tanulmányozta, hogy mit érzékel egy néhány hónapos csecsemő az őt körülvevő emberek nyelvéből. Ezért kollégájával és két diákjával készített egy érzékelővel összekötött cumit, amely a csecsemők szopásainak gyakoriságát mérte. Jól gondolták, hogy ha a hegy nem megy Mohamedhez, majd Mohamed

megy a hegyhez! Ha a babák nem tudnak válaszolni a kérdésekre, majd a cumijuk fog! A kitalálók arra a megfigyelésre alapoztak, ha a csecsemők valamilyen új dolgot észlelnek környezetükben, érdeklődnek, és ennek jeleként – ha éppen cumiznak – szopásuk intenzívebbé válik. Amikor például Jacques Mehler, a párizsi pszicholingvisztikai labor kutatója munkatársaival negyven, egynyelvű francia területről származó baba szájába adott speciális cumit és francia és orosz nyelvű hanganyagot

játszott le nekik, meglepő volt az eredmény! A „beszélő cumi” gyorsabban mozgott a babák szájában, mikor a francia nyelvet hallgatták, vagyis az anyanyelvük tetszett nekik a legjobban, tehát a babák képesek különbséget tenni két nyelv között. Óriási felfedezés, ugye? Hasonló eredménnyel zárultak az angol, spanyol, az amerikai és svéd újszülöttekkel végzett vizsgálatok is.

A csecsemő nemcsak hallja azokat a hangsorokat, amiket a környezetében élő emberek mondanak, de a mamát és a papát nem egyszer bosszantva vele – rendszeresen előáll saját hangos produkcióval is: sír! Ezt a hanganyagot az újszülöttektől, akár akarjuk, akár nem, megkapjuk, méghozzá igen nagy mennyiségben – folytatja tovább gondolatait Krisztina. Miért ne vizsgálnánk meg akkor ezt is? A nyelvelsajátítással foglalkozó pszichológusok

újabbban pontosan ezt teszik. A babák sírásának hangsúly- és dallamjegyeit számítógép segítségével elemzik, és a szülők anyanyelvére jellemző motívumokat keresnek benne. Márpedig aki keres, az talál is!

Amikor a würzburgi egyetemen dolgozó Birgit Mampe munkatársaival hatvan, háromöt napos, német és francia babát tanulmányoztak ilyen módszerrel, azt vették észre, hogy a német újszülöttek sírása többször kezdődött magasabban és nyomatékkal, míg a franciáké inkább fordítva – éppen úgy, ahogy ez a német és a francia beszédre egyébként jellemző.

Ne féljünk kimondani, akármilyen különösnek tűnik is: a babák bizony az első perctől fogva anyanyelvükön sírnak! – zárja érdekfeszítő előadását Fehér Krisztina.

P.A.